

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65 szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnep után való napon is

I. év.

Budapest, 1897., hétfő, november 22-én.

3. szám.

November huszonegy.

(Éjjel)

„Normális érverés.”

E két orvosi szó adja ki a kontinens politikájának moment fotografiáját. E hétköznapiaságból épen nem zökkentette ki a hatalmakat és az intéző faktorokat a gróf Goluchovszky beszéde, melyet elégedett megnyugvással vesz tudomásul a sajtó szerkesztés, mint ahogy senkit sem ingerelhet egy pohár cukros viz.

Legtovább mennek rokonszenyűkben a berlini lapok, s mély látásukkal azt is kinézik beszédjéből, mintha Amerika ellen a XX-ik században megvívandó kereskedelmi élet-halál harcra 6 volna Európa kiszemelt viadora. (Ezek a lapok még nem ösmerik a mi diplomacziánkat.)

Ausztria helyzete se nem romlott, se nem javult — de inkább romlott, mert Gráczból ma is keresztény szocialista tüntetést jeleznek távirataink, melyet szuronnyal kellett szétkergetni. Minket legközvetlenebből természetesen Ausztria állapota érdekel, mert a bizonytalanság, hogy miképen igazíthatjuk el dolgainkat az ő sorsa szerint, kényelmetlenül settenkedik házi gondjaink mögött, mint azoknak meguővekedett árnyéka.

A rendes érverés csak Franciaországban fordul hevesebbre a Dreyfus ügy, e különös komédiával, hol egy csomó cselszövő és hazug alaknak sikerült összekuszálnia a csomót s felizgatni a különben is túl ideges nemzetet. Hogy melyik részén van az igazság még min-

dig nem világos — de egy igazság, szembetűnő: hogy néhányan megakarván menteni az ország reputációját, hogy egy áruló is van benne — csináltak hozzá még egy másik árulót.

A görög-török béke a legújabb hírek szerint 8 nap alatt alá lesz írva, ha közbe új bonyodalmak nem támadnak. Mert a bonyodalmakra van elég ok. A pénzügyi ellenőrzés a hatalmak részéről és a háboru okának felderítése erős izgalomban tartja a kedélyeket s szinte elkerülhetlenné teszi a kormányválságot Athénben.

Végre megemlíthetjük esemény gyanánt, hogy monarkiánk post tot discrimina rerum a keleti vasutak szerződéséből folyó bírság összeget megkapja Törökországtól, körülbelül 400 ezer fontot, természetesen nem mind készpénzben, hanem számlákban, utalványokban és papirokban — szóval, ahogy a szegény török szokott fizetni.

POLITIKAI HIREK.

A konfliktus ára. A keleti vasutak dolgában az osztrák-magyar monarkia és a fényes porta közt támadt konfliktus a közös külügyminiszter erélyes föllépése folytán, mint már tegnap jelentettük, érdekeinkre nézve teljesen kielégítő megoldást nyert. Mint Konstantinápolyból most jelentik, a portának az osztrák-magyar nagykövetséghez intézett jegyzékében elvállalt kötelezettsége a keleti vasutak ügyében, azon a megállapodáson alapszik, hogy a 476.000 fontnyi követelésből 96.000 fontot a monarkia elenged a portának, de csak oly föltétel alatt, hogy a többi rögtön készpénzben lefizeti. A fizetési mód részletei ügyében a tárgyalások még függőben vannak. Valószínűleg

100.000 fontot az Ottomán-bank fizet rögtön, 280.000 fontot a hadikárpótlásra szóló utalványokban letétbe helyez a porta és 20.000 fontot a portának a keleti vasutakkal szemben fennálló számlakövetelésével egyenlítene ki. Az írásbeli szerződést hétfőn kötik meg.

Ellopott lelkek. A Csehországba kicsempészett hatvan tót gyermek dolgáról közölt értesülésünk nemcsak a hazafias érzületű felvidéki értelmiség éberebb figyelmét serkentette föl a különböző ürügyek alatt szívós kitartással üzött panszláv mesterkedésekre; hanem egyszersmind egy újabb bizonyossággal szolgált a néppárt igazi politikai természetének helyes megismeréséhez. Ha vannak a néppárt kebelében egyesek, akik némi súlyt helyeznek arra, hogy magyar hazafiságuk minden kétségen kívül álló igazságnak komolyan elfogadtassék a magyar közvélemény részéről, szinte természetes alkalomnak kínálkozik ez a rajeczi botrány arra, hogy tiltakozásukkal megtagadjanak mindennemű közösséget az ultramontánssággal elmésen vegyített panszlavizmushoz dolgozó tót néppárti agitátorokkal. — Úgy értesülünk, egyik legfanatikusabb néppárti pap-képviselő, *Kálmán Károly* fogja legközelebb magán a néppárt klub-ülésén a legkomolyabban szóba hozni a párt aegise alatt történt lélek-tolvajlást s ha nem kapna minden félreértést kizáró felvilágosítást, tudniillik a rajeczi esperes és büntársainak kifejezett kárhovatását, az esetben kilép a néppártból s a szélsőbal-klubon kívüli „vadjaihoz” csatlakozik.

A delegáció. Bécsből jelentik, hogy a magyar külügyi albizottságnak legközelebbi ülése vasárnap, november 28-án lesz.

Holt szezon a politikában.

Események nélkül nincs politika — és politikuskok nélkül nincsenek események.

Az első föltétlenül áll, a másodikat alább kezdem bizonyítani, habár épen nem áll. Mióta ugyan is Bécsben van a színhely, halálos csend uralkodik itthon.

Nemcsak mert részben a miniszterek is távol vannak, (a miniszterek nélkül még lehet politikát csinálni) de ott tartózkodnak az oszlopos politikusaink is, szalmaövegyi napokat élvezvén a Sacher és Imperial jó konyháján.

A Lloydbeli klubban csak a kis politikuskok maradtak, apró cseprő alakok, kik a Sturm almanachjában nem vitték a tíz soron túl. Ezek ott ketyegnek árván, mint az elhagyott boltban az órák ketyegnek, járnak, de *nem jól mutatnak*, mert az órák nincsenek ott, akik minduntalan igazítanák.

Imitt-amott lézeng egy-két honatya, akinek nem jutott ostábla vagy partner. Leheverednek az alacsony puha pamlagokra s bodor füst mellett cserélik ki gondolataikat. — De hajh micsoda változás! Milyen vidéki aroma csap ki az elméjükből.

Politizálnak, gondolnád. Nem, csak találgatnak és várnak. A kávéházi ember hitével, jóhiszeműségével és naivitásával. Várnak? Mit várnak? Nem tudják, de várnak. Milyen incidensből? Semmilyenből, csak várnak és okvetlenül várnak valamit. A várás végre is az emberi természet örök jelszava. Hát mért ne várnának? Jót várnak, valami nagyon jót. Csodát. A tíz szobornál is csodásabbat.

Hogy mi legyen? Hisz épen az. Az isten tudja. Hallottak talán valamit. Igen is, nem is, de inkább nem. Hanem ahelyett éreznek, szimatolnak. A levegőben lóg valami. És Bánffy olyan titokzatos, olyan különös. Az már tud valamit. De nem szól — mennykő egy ember — meg akarja lepni a pártját, az országot. Épen úgy mint a multkor; épen úgy. Csodálatos telhetetlenséget kezdenek érezni, beszíjják a levegő párázatában és az egész világ üresnek látszik, sőt még az életük is üres és tárgyaltan, addig míg az a valami megérkezik. Alaktalan vágyak, ködrubába öltözött manók csiklandozzák őket és incselkednek velők, mozgatván a türelmetlenségüket, mint egy elasztikus szíjat. De mit tegyenek? Nem lehet mást, várnak és folyton várnak. — Némelyek meg is mondják, hogy mi körül forog a dolog, de magok is azt hiszik, hogy nem a körül forog, más lesz az, egészen más, Emlegetik, hogy a király udvari muzeumot létesít Budapesten, áthozatván a Magyarországra vonatkozó műtárgyakat. — De bizonyosan nem ez lesz. Meglepőbb, még meglepőbb.

Arról is fecsegnek, hogy a nádori méltóság állítatnék vissza, hogy megint palatinus volna Budán. Nos, ezt a hírt legalább vették valahonnan — nem nőtt magától, mint a többi. Egy kis csigakagylóra van építve, mint a csillagos homlokú Szigfrid vára. A lapok ugyanis közölték a nyáron, hogy Ágost József főherceg közjogot tanul dr. Timon Ákostól. Jobb volna ugyan, ha Beksicstől tanulná, a Beksicsé nem hamis tudomány, de mindegy, egy főhercegnek a Timon közjoga és elég jó, és végre is ki tudja — időszekei vannak — *némelykor* Timon is szabadelvű.

Sőt ezt a hírt termelhette egy őse, t. i.

e hírek egy őse — egy régibb keletű hír, mely mint kísértet jön elő; tényleg volt egyszer szóban a nádori méltóság visszaállítására komolyabb korokban is a Wekerle idejében. Némi szükség lett volna egy jó palatinusra *néhány napig*, mikor a leghevesebb egyházpolitikai konfliktusok idején ki s be jártak az udvarhoz a papi embeerek és az antiliberalis oligarchák, akik tetszésük szerint informálhattak, míg a kormány előtt ugyanekkor el voltak zárva az ajtók. Jó lett volna, ha kéznél van a nádor, akit oda lehetett volna küldeni. De ezek a napok elmúltak, lehet vissza se érnek soha többé. Minek volna tehát a nádor? Csak lábatlankodnék a dolgainkban, még ha be volna is illeszthető a népképviselési rendszer keretébe. A nádorság felállításának gondolata tehát örökre legyen eltemetve azon kellemetlen napokkal.

Mondják hiszen, mondják a hírt, de csak puhatólónak vele annál, akinek mondják — hogy talán az tudja az igazit. A nádorban magok se hisznek a klubbeliek. Hiszen bolondság, nem is lehet. Csak éppen úgy gépileg teszik fel maguknak a kérdést, mint a gyerek, aki a szüleitől vásárfiát vár: Nem volna-e jó egy nádor, egy mézeskalács-suszár? Nem. Minek? Jobb lenne valami más.

De óh! — mi lehet? Talán az van tervbe véve, hogy a hirály a sárga-fekete zászló helyett *új családi színeket* választ. Hm...

Szóval ilyen kicsi niveaura száll száll alá a klubban a politika — ha az öregek Bécsben járnak s ha a királyi bőségzaru a lyukas végével van felénk fordulva...

Az órák járnak és ketyegnek, de nem mutatnak jól, ha az órák nem igazítják. *Mariva*

KÜLFÖLD.

A török-görög béke. Konstantinápolyban nagy szorgalmasan tárgyalják a török és görög meghatalmazottak a megkötendő béke feltételeit. Ma is ülészek és tanácskoztak, s mint távirataink jelentik, ma megint egy cikkelyt hitelesítettek. Most már csak két cikkely marad hátra, amelyeknél a legtöbb kérdésre nézve már előre megállapodtak. A görög kiküldöttek azt hiszik, hogy szerdán befejezhetik a tárgyalásokat. S akkor csakugyan szent lesz a béke.

A Dreyfus-ügy.

Mind izgatottabb újabb mozzanatok merülnek fel. Most tudódik ki, hogy Dreyfus elítélésékor a bíróság már kétszer szavazott és az ítélet még sem volt meghozható. A bíróságnak két tagja pedig magának a hirhelt *tűkös bizonyítékoknak* a bemutatása után is kijelentette, hogy *kétkelkedik Dreyfus bűnösségében*.

Most valamennyi hadtestparancsnok Párisban van, s roppant nagy számban vannak a vidéki katonatisztek is, kiket berendeltek. A katonatiszti körökben általában olyan a hangulat, hogy megkönnyebbülést okozna, ha bebizonyulna, hogy nem Dreyfus a bűnös. A katonatiszti körök nem hisznek Dreyfus bűnösségében.

A *Libre Parole*, amely Esterházy érdekében — ki munkatársa volt — nagy hővel kardoskodik, most elmondja, hogy mi volt az egész Dreyfus-ügy eredete, *mint fedezték fel Dreyfus árulását*. Két külföldi katonai attaché utazott egyszer együtt s a beszélgetés a francia katonatisztekéről folyt. Mikor az egyik dicsérte a tisztikart, a másik megvetőleg mondta: van köztük áruló is. Az erre megindult vitában állítását bizonyítandó, részletesen elmondta a Dreyfusra vonatkozó adatokat. A másik attaché azután felment Mercier hadügyminiszterhez és elmondta neki a Dreyfus árulását.

Lalancé volt elzási képviselő, akinek alkalma volt *Scheurer-Kesztnér* bizonyítékait áttekinteni, *teljes meggyőződését* fejezte ki, hogy *Dreyfus ártatlan* s szerinte Dreyfus becsületes helyreállítása *csak hetek kérdése*.

Ernest Judet, a „Petit Journal” politikai vezetője, akinek Mercier tábornok volt hadügyminiszterrel való összeköttetése ismeretes, szinte fenyegető hangon erősíti, hogy a Dreyfus pör újból való felvétele mindenáron megakadályozandó, mert annak következményei kiszámíthatatlanok. Franciaországot ez a pör a leg súlyosabban érintené, annyira le kellene a külföld előtt bizonyos dolgokat leplezni.

A *Forzinetti-Rochefort* ügy egész botrányra nőtte ki magát. Forzinetti, az elmozdított fogházparancsnok azt a vigyázatlanságot követte el, hogy Rochefortnak elmondta meggyőződését, hogy ő nem hisz Dreyfus bűnösségében. Sőt Forzinetti még akkor is, mikor Dreyfus el volt ítélve, a zsinorját leszaggatva, deportációjába vitték, *kezet szorított vele*. Rochefort most azzal menti indiskrécióját, hogy ő azt hitte, Forzinetti nincs már szolgálatban.

Egy előkelő politikai egyéniségnek Dreyfus Mathieu azt mondta, hogy addig nem áll elő bizonyító adataival, míg arra egyenes felszólítást nem kap hivatalos helyről. Adatai kétség-telen bizonyítékok öccse ártatlanságáról és mások bűnösségéről. Határozott többes számban.

A „Temps” szerint egy valaki, akinek ismert neve van, néhány nap előtt magához kérte Dreyfus Mathieut egy fontos ügyben. Ez el is jött és midőn magukra maradtak, a kérdéses ur azt a kijelentést tette, hogy egy igen nagy összeg pénzért hajlandó minden Dreyfus ellen fenforgó terhelő dolgot magára vállalni és biztosítja a sikerről, hogy az elítélt kapitány kiszabadul. Dreyfus Mathieu ezen a czinizmuson megbotránkozva felháborodással utasította vissza az ajánlatot s kijelentvén, hogy ő neki meggyőződése a kapitány ártatlansága, hátat fordított.

A *feketefátyolos hölgy* kiléte Párisban már nem titok, daczára, hogy meg nem nevezik. Ez a hölgy valósággal létezik és valósággal át is adott valamit Esterházy őrnagynak. Az őrnagy „jó szelleme” nem más, mint a hadügyminiszterium egy magasabb hivatalnokának a szeretője és pedig a vezérkari főnök Boisdeffre unokaöccsének.

Egész nyíltan beszélnek a társaságokban és egyáltalán nem az „on dit” hangján, hogy ez az unokaöcs már hetek előtt figyelmeztetette barátját Esterházy őrnagyot az ellene készülőkampagnéről. Mivel ő maga nem akarta, azért adatta át titkosan a szeretőjével azt a bizonyos dokumentumot Esterházy védelmére. Ez a dokumentum nem tartozik közvetlenül az ügyre, azonban fontos állami titok, amelynek közzététele nagyon kompromittáló lenne. Ez a dokumentum lenne Esterházy védőpajzsa, aki magától az ügytől még sem áll oly távol, mint ő állítja.

Párisban különben Pelleaan ama mondanása a közfelfogás, hogy: *ebben a katonai Panamában legalább husz áruló van!*

Esterházy őrnagy áll az egész ügyben az előtérben ma is, napról-napra tesz újabb nyilatkozatokat, a szerkesztőségekbe ki és be jár, hogy ártatlanságát hangsúlyozza.

Egy ilyen alkalommal ejtette a következő mondást:

— Mit? Én, aki Európa egyik legrégebb katonacsaládjának a sarjadéka vagyok, én lennék olyan kalandor, rastaquouère?

Egy bécsi lap levelezője beszélt vele tegnap. Szikár, magas férfúnak írja le, aki fekete szalonkabátban jár és republikánus szokás szerint állandóan gomblukában hordja a becsületrend piros szalagját. Különben megtörtnek látszik.

Mindenekelőtt a származásáról terjesztett híreket cáfolta meg.

— Ősöm — úgy monda — XIV. Lajos alatt jött Franciaországba és a 3-ik huszárezredet alapította, mely még ma is megvan. Azóta majdnem mindnyájan katonák voltunk és én is — láthatja a becsületrendemen — tisztességes katonája voltam a hazának. Azt beszélük, hogy 1866-ban Königrätznél verekedtem. Ez nem igaz. Akkor pápai zuáv voltam és később hazajöttem a francia hadseregbe.

Arra a kérdésre, hogy összeköttetésben van-e a magyar Esterházyakkal, így válaszolt a gróf:

— Ismertem Esterházy Miklóst, a tatai grófot és ismerem gróf Esterházy Jánost is, aki még él és Bánffy-lányt vett feleségül.

E szavak után kihozta és megmutatta Esterházy János arcképét is. — Olyan feje van neki, mint Thierenek, mondta.

Magáról a dologról így nyilatkozott:

— Fölhozzák azt, hogy sokat érintkeztem Schwarzkopfenel, a porosz ezredessel. Ebben semmi gyanús sincsen. Az altaséval a társaságban találkoztam és mert tudok egy kicsit németül is, néha beszédbe ereszkedtem vele. A német követségen jártam egy párszor, csak hogy fényes nappal és uniformisban és azért, hogy láttamoztassam az ezredesem feleségének passzusát. Az ezredesné tudniillik elzási asszony. A Dreyfusék egész manőveréről, mint már elmondtam is, hónapok óta tudok, és azért tettem is biztos helyre Londonba azt az okiratot, amelyet ama titokzatos asszonytól kaptam. Ezt az egész dolgot, tudom, szeretik mesének mondani, de én most még nem mutathatom ki az ellenkezőt. Az írás a hadügyminiszter kezében van, tartalmáról pedig még csak burkoltnan se szólhatok. Majd megvárjuk, hogy épen ebben a titokzatos írásban van az én erősségem.

Egyik mai párisi lap azt a nehezen ellenőrizhető hírt adja, hogy midőn Dreyfus kapitányt elítélték, a német császár a család előtt *kifejezésre jutatta volna mély sajnálkozását*, hogy egy tisztet ártatlanul elítéltek.

A *Times* pedig ezzel egyidejűleg azt közli, hogy a Dreyfus család oly nyomokon indult Dreyfus kapitány ártatlanságának bebizonyítására, amelyeknek jelzése a német császár akaratára vezethető vissza.

TÁVIRATOK.

A külügyi expozé hatása.

Berlin, nov. 21. *Goluchowski* külügyminiszter expozéját a legnagyobb tetszéssel fogadták. Az egész sajtó dicsőíti s különösen a végső passzusát tartják nagy fontosságúnak. Az újságok azt tartják, hogy ez bevezetése egy európai vámszövetségnek Amerika ellen. *Goluchowski* ezt a nyilatkozatát — úgy mondják — mint Európa mandatáriusa tette.

A kiegyezési provizórium.

Prága, nov. 21. A „Národny Listy” felszólítja az ifjú cseheket, hogy menjenek Bécsbe, hogy a kiegyezési provizórium tárgyalásán, mint a többségen levő többi pártok tagjai is jelen legyenek.

A berlini nagykövet a császárnál.

Berlin, nov. 21. Szögyény-Marich osztrák-magyar nagykövet ma délben kihallgatáson volt a német császárnál. A kihallgatás után a nagykövet reggeli vendége volt a császárnál.

Készülő kormányválság.

Athén, nov. 21. *Zëimis* miniszterelnök, a kamara mai ülésében azt a reményét fejezte ki, hogy a végleges békeszerződésről szóló törvényjavaslatot egy héten belül a ház elé terjesztheti. A pénzügyi ellenőrzésről szóló törvényjavaslatot december első napjaiban nyújtja be. A miniszterelnök azt kívánja, hogy a munkálatokat a tárgyalások befejezéséig elhalasszák.

Élénk vita indult meg arra az indítványra, hogy a hadi események megvizsgálására *bizottságot küldjenek ki*.

Delyannis kijelentette, hogy beleegyezik a bizottság kiküldésébe oly célból, hogy megtudják, ki felelős a háborúért, mily intézkedéseket tettek és mily módon folyt le.

A kormány semleges magatartást tanusít.

Smolenszki tábornok kijelentette, hogy a háborút improvizálták és az előkészületek sajnálatos módon hiányosak voltak. Becsületszavára állítja, hogy elsősorban György király kívánja a háború okozóinak megbüntetését.

Azok a képviselők, akik az indítványokat a bizottság elé terjesztették, beleegyezőleg nyilatkoztak, anélkül azonban, hogy a jelenlegi miniszterium iránt rosszslásukat fejezték volna ki. A kamara elhatározta, hogy ez indítványok felett való tanácskozásokat elhalasztja.

Athén, nov. 21. A hadi eseményeket vizsgáló-bizottság ügyében fordulat állott be, amelynek politikai következményei lehetnek. A kamarának holnap valószínűleg *válságos ülése lesz*. Az antidelyannista csoportok arra törekednek, hogy megakadályozzák a válságot. Néhány lap azt tanácsolja a miniszteriumnak, hogy a kamara ülésait halasztja el.

HIREK.

— A papnevelőintézet új igazgatója. A budapesti központi papnevelő-intézet igazgatói tisztsége nem sokáig lesz már gazdátlan. Néhány nap múlva a hivatalos lap is közli a kinevezést, amely *Rosszival* István esztergomi kanonokot, az érseki szeminárium mostani igazgatóját ruhazza föl a budapesti központi papnevelő-intézet rektori méltóságával. A változás rá nézve csak annyiban jelentős, a menyben új hivatalába való beiktatásakor címzetes püppökké is kinevezik. Mäskülönben az egész csak áthelyezés jellegével bír. A hatáskör itt is, ott is ugyanaz. Mert az érseki helytartóságot, amely Rosszival előde, *Cselkő* püspök idejében kapcsolatban volt a központi szeminárium igazgatói tiszttel, *Vaszary* Kolos hercegprímás a nyáron fölösztalta. A rend az intézetben az új kormány alatt is az marad, a mi most. Az igazgató teendőit nagy részben Krizsán Mihály pápai kamarás, vicerektor végzi ezután is. Az esztergomi udvarnál azonban nagy meglepetést okozott Rosszival kanonoknak az áthelyezése hire, mert a primási vagyon ügyeit ő ismeri legjobban s ebben a tekintetben nem igen pótolhatják.

— A schauburgi Ézsau. A lippei (másként lippe-detmoldi) hercegségben már jó ideje tárgyalják a trónöröklés kérdését, még pedig nagyobb vehemenciával, mint annak idején nálunk a pragmatika szankeziót. A vita külső fontossága tehát semmikép sem áll arányban az ország kilonca negyszög-mérföldnyi terjedelmével, mindazonáltal a német jogászok már gyakran hozzászóltak a dologhoz, mert a dologban érdekelve van a német császár is, aki tudvalevőleg annak a pretendensnek (György schauburgi hercegnek) fogta pártját, aki a házi törvények értelmében nincs jogosítva az öröklésre. A deimoldiak már intronizálták is a másik preten-

érdemkereszt minden elképzelhető keresztjeink között a legalsóbbfokú, de van azért értéke a dolognak. A mi rendőreinkben kezd bizni az ember; ezekben a gyorshajlókat és lámpátlan kocsisokat felíró rendőrökben, akik ime életet is menteni tudnak. A három rendőrrel együtt különben *Piolanoszky Hugó*, a gyár kapusa is ezüst érdemkeresztet kapott.

— **Vándory Lajos** belgrádi lapszerkesztő hazánkba, Törökbecsén, ahol egy ismerősénél látogatásban volt meghalt. A hatvanhárom éves öreg ur évtizedek óta a keleten lakott, hol Konstantinápolyban, hol Bukareshtben és az utolsó nyolc év óta a szerbi fővárosban. Több budapesti lapnak is állandó levelezője volt.

— **Két bucsu.** A fővárosban tegnap két helyen is volt bucsu: az Erzsébetvárosban és a Lipótvárosban. A templomokban a hívők istentisztelettel, a szabad ég alatt pedig hívők és hitetlenek egyaránt tömegtelen mézeskalács elfogyasztásával ünnepezték meg a napot.

— **Esmarch tanár előadása.** Esmarch Frigyes, a nagyhirű sebész, e hónap 25-én Budapestre érkezik és másnap délután öt órakor előadást tart az új városháza közgyűlési termében. Az első segélytanításáról és terjesztéséről értekezik. Jelentős ez az előadás azért is, mert mentőink éppen most kívánnék szervezni országoszerint az első segélynyújtás tanítását. Aki a felolvasásra meghívót óhajt, a mentőegyesülethez fordulhat érte.

— **A kisdedekért.** Az országos kisdedovő-egyesület választmányja tegnap *Tisza Kálmán*né elnöklete alatt ülésezett. Az elnöknek moleg szavakban emlékeztet meg Ráthi Károly főpolgármesternek, az egyet egyik legrégibb tagjának elhunytáról. Azután *Nagy Gábor* min. osztálytanácsos, az egyet tiltkára bejelentette, hogy óvónő-képzőintézeteknek most kilenczvennyolcz növendéke van, köztük negyvenhat ingyenes. Ezenfelül intézetükben rendszerint harmincz árvát is ápolnak mindaddig, amíg iskolaköteles sorba jutnak. Az ülés folyamán elhatározták, hogy a jövő évben emléktáblával jelölik meg Budán azt a házat, amelyben *Brunsvik Teréz* ezeltől hetven évvel az első kisdedovő-intézetet létesítette.

Napirend.

Naptár: Hétfő, november 22-én. — Róm. kath. Gizella. — Prof. Gizella. — Görög-orosz (november 10.) Oroszl. — Zsidó: March. 27. — Nap kel: 7 óra 1 p. — Nyugszik: 3 óra 59 p. — Hold kel. 4 óra 21 perc reggel. — Nyugszik 2 óra 3 p. délután.

Akeraskodalmi miniszter fogad délután 4 órá-tól 5-ig.

A pénzügyminiszter fogad d. u. 4 órakor.

A horvát miniszter fogad reggel 8 órá-tól 10 óráig.

A főváros pénzügyi és gazdasági bizottságá-nak ülése 10 órakor a régi városházán.

A főváros magánépítési bizottságának ülése az új városházán d. u. 5 órakor.

Iparművészeti muzeum az üllői uton zárva.

Útőllőnörzű szemle a közös hadserőgnél a 21—40 gyalogezredhez, a honvédségnél a 9—14 ezred-hez besorozottakkal.

A Magyar Tudományos Akadémia III. osz-tályának ülése d. u. 5 órakor.

Az orsz. kisdedovő egyesület választmányá-nak ülése az új városházán 11 órakor.

Egyetemi könyvtár zárva.

Akadémiái könyvtár nyitva 3—8 óráig.

Vérengzés Grácban.

Grácban a „*Lucger-szövetség*“ gyűlésén nagy botrányok történtek: a szociáldemokraták nekirontottak *Luenger* híveinek és *összeütköztek a rendőrséggel s katonasággal*. Ez alkalommal *embervér is folyt*.

A gyűlést a keresztényszocialisták hívták össze és szónokul *Axmann* reichsrathi képviselőt jelölték ki. *Axmann* ellen már megérkezésekor a pályaházban tüntettek a szociáldemokraták. Mikor a vonat berobogott a pályaudvarra, a sok száz főnyi néptömeg éktelen kiabálásba tört ki:

— Le vele! Pfuj *Luenger*!

Igy köszöntötték a bécsi polgármester küldöttjét.

A *Gries*-utcában, ahol a *Luenger-szövetség* egy korcsmában ülésezett, nagy emborsokaság hullámozott. A gyűlésre csak meghívókkal lehetett elmenni, a szomszéd szobában azonban annál tömegesebben gyűltek a szociáldemokraták.

Mikor *Vollenhals* a gyűlést megnyitotta és átadta a szót *Axmann* képviselőnek, pokoli zaj támadt. Főriák és asszonyok ordítottak, éles füttyök vegyültek a levegőbe és pobarak csörömpöltek. A szónoknak egyetlen mondatát sem lehetett megérteni. Dr. *Mallitsch*, a kormány képviselője, hasztalan intette a zajongókat nyugalomra, a zsívaj újra meg újra kitört. A tüntetés akkor lett a legviharos-

sabb, midőn *Axmann* a politikai helyzetről kezdett beszélni, dicsőítette *Luenger* és keményen leszólta *Schönerert* meg a német obstrukciót.

E pillanatokban néhány tuczat kéz bevverte a korcsma ablakait, ezek csörömpölve hullottak szét ezer darabra, deszkák is csak úgy röpültek a levegőben sörös kancsókkal elegyest. A szociáldemokraták az ablakokon keresztül hatoltak be a szobába. Hasztalan próbálták a keresztényszocialisták, hogy asztalokkal és székekkel elbarikádozzák a bejárásokat, az ellenség egyre több lett. Ekkor már sebesült arccal jártak-keltek, dulakodtak és ordítottak az emberek.

A rendőrség nem boldogult a tömeggel. Közép- és a legerősebb szidalmak fogadták. Egy rendőr *súlyos sebet kapott a fején*. Most katonaság jött, de ezt sem köszöntötték másképp. Nagynövezen sikerült aztán visszaszorítani a tömeget és a *Gries-Platzot* kiüríteni.

Éjjelkor azonban ismét kitört a zendülés. Az elkecsereedett népsokaság meglámadta a rendőröket és többet közülök földre tepert. A bős vihar nőltön nőtt. A katonaság erre *szuronyt szegezve* kergelte szét a tömeget. Az utcái harcban *öt munkás magsbesült, kettő súlyosan*. Az egyiknek szuronynyal a ezombjába szurtak és ez még az éj folyamán meghalt. *Tíz munkást letartóztattak*.

Éjjel után fél kettőig helyreállott a nyugalom és a katonaság bevonult a kaszárnyákba. A kávéházakat becsukatták.

Vasárnapra két szociáldemokrata gyűlés volt hirdelve. Az egyiket meg is tartották minden incidens nélkül, a másikat azonban amelyet *Pichler* munkásvezér hívott össze és amelyen az általános községi választójogot akarták követelni, betiltották.

A villamos szerencsétlenség.

A rendőrség a soroksári uton a Király-malom előtt tegnap este történt szerencsétlenség ügyében ma egész nap vizsgálatot folytatott. Hogy ki volt az oka, mostanáig sem tudták meg. Az áldozatok közül *Sós Andor* kocsivezető és *Herz Izidor* asztalosmester élet-halál között vannak még most is. A kocsivezető talán a reggelt sem őrzi meg. Mind a kettőt a Rókus-kórházban ápolják. A többi sebesült jobban van.

A Király-malom igazgatósága ma egy hosszabb nyilatkozatban mondja el, hogy s mikép történt a katasztrófa. A nyilatkozat ezeket mondja:

A „*Királymalom*“ a vagonoknak a soroksári-utcán át való vontatásakor a balcsat napján is nem csak az előirt, hanem még sokkal szigorubb óvintézkedéseket tette. Ugyanis a villamos vasúti kocsi a keresztelésétől még 120 méternél is nagyobb távolságban volt, mikor öt, a malomban alkalmazott munkás és pedig három piros égőlámpával, kettő pedig fehér égőlámpával a sínek között és az utca mentén jelezték a vagon vontatását.

A villamos kocsi számos szemtanu tanúsága szerint villámgyorsasággal haladt, amit is a lámpákat tartó munkások látván, a keresztelésétől husz lépésre a villamos kocsi elé mentek, ezt a lámpák folytonos forgatásával a vontatásra figyelmeztelve. Mikor azonban a kocsivezető még ekkor sem fékezett, sőt ellenkezőleg még övültebb gyorsasággal haladt, a lámpást tartó munkások *tele torokkal kiabáltak*, a portás vérszenen sipolt, sőt még a villamos kocsi utasai, akik a peronon a kocsivezető mellett álltak, de a kocsivezető mellé betanításra rendelt tanonc is figyelmeztették a lámpák által adott jelkre, a siplásra és kiabálásra. — s így egy szakavatott kocsivezetőnek módjában lett volna még akkor is, mikor a keresztelésétől körülbelül harmincz lépésreire volt, a kocsit megállítani, vagy fékezés által a menetet akkór lassítani, hogy a vontatott vagon könnyen átmehetett volna, de ő valamennyi szemtanu, körülbelül husz ember tanúsága szerint, annyira elvesztette a lélekjelenlétét, hogy ide-oda kapkodott és fékezés helyett az áramot még *jobban megeresztette*. Így történt, hogy a villamos kocsi villámgyorsasággal beleütközött, valóságos hebefuródot a vontatott vagonba. A kocsivezetőnek különben is, minden figyelmeztetés nélkül is, tekintet-tel a keresztelés előtt körülbelül tíz lépésreire lévő feltételes megállóhelyre és magára a keresztelésre, a menetet lassítani kellett volna. A Királymalom tehát semmi mulasztás nem terhel, miután minden óvintézkedést megtett és a balesetnek egyedüli okozója a villamoskocsi vezetője, mi különben a megindító vizsgálat adatai igazolni fognak.

SZÍNHÁZ és MŰVÉSZET.

* **She.** Január végére tervezik az operában a „*She*“ című nagy látványos ballet előadását. Szövegkönyvét *Beer József*, az opera tiltkára, zenéjét *Mader* Raoul karmester, kiállításos részét pedig *Kemény* Jenő szcenikai felügyelő készítette. Mind a három már el is készült munkájával. Az egész estét betöltő ujdonság cselekménye mintegy kétezer év történetét öleli fel. Alapmotívuma az érzéki és a tiszta szerelem harca, s a családi hagyományokhoz való ragaszkodás. *Kalykrates* és *Ancuertes* — az egyik főpapja, a másik főpapnője *Iris* istenasszony-nak — szerelemre gyulnak egymás iránt. A Kóriak királynője, *Ayesha* (ő a *She*) azonban szemet vet *Kalykratesre*, elszakítja hitvesétől és miután szerelme viszonzásra nem talál, az ifjut megöli. Kétezer év múltán *Kalykratesnek* egy sarja megboszulja amaz ösét. *Ayesha* még most is él, sőt a legszebb asszonya u világnak, mert megfürdött a szent tűzben, amely örök életet és örökifjúságot biztosít neki. *Kalykrates* utódja, egy vállalkozó szellemű fiatal angol, el vitorlázik a Kóriak országába, hogy a király asszonyon kitalálta hoszját. *Ayesha* látva őt, úgy véli, hogy újra föltalálta benne *Kalykrates* szíve újra hevesebben dobog, de csakhamar el kell pusztulnia, mert *másodszor* is megfürdött a szent tűzben, ami tiltva van és ilyenkor romlást okoz. — A ballet kiállítása rendkívül apparátussal jár. Egy földalatti barlang egészen a hátsó színpadig fog nyulni és villamos fényhatások teszik még pazarabb látványossággá ezt a képet. Lesz azután egy vándordiszel, amely a föld középpontjától a felszínig fogja mutatni a különböző földalakulatokat. A harmadik díszlet „*clu*“t pedig a tűzbarlangtól várják. A tómeni telen jelmez közt készülnék teljesen lü egyptom-koszümök; a kikötői képhez felvonulnak a népfajok és a nagy tarkaságba vegyülnek *chansonnettock*, *déhardourók*, *ó-bécsi futárók*. Eredeti lesz egy ének-szám is és pedig egy néger-quartett.

* **A debreczeni színészet jubileuma.** A jövő év nyarán, augusztus 11-ikén lesz száz esztendeje, hogy a báró *Wesselényi Miklós* pártfogása alatt működő erdélyi első magyar színjátszó társaság először kijött a Királyhágón innen eső országba és Debreczenben néhány előadást tartott a nyári nagyvásár ideje alatt. Ezek voltak Debreczenben, később Nagyváradon az első magyar színi előadások. Debreczen közönsége méltó alakban kívánja megünnepelni ennek az eseménynek az évszázados fordulóját. A városi tanács fogja rendezni a jubileumot a Csokonai-körrel együtt. Többek közt díszelőadást rendeznek és közreműködésre meghívják azokat a művésznöket és művészeket, akik vagy debreczeni származásuk, vagy ott aratták első sikerüket. Iyenek *Blaha Lujza*, *Ujházi, Vizvári, Kovács Gyula* és mások. Géresi *Kálmán* tankerületi főigazgató pedig *Foltai Lajos* lapszerkesztő segítségével megírja a debreczeni színészet százéves történetét.

* **Kamarazene.** A Hubay-Popper quartett mai estélyen, mint ujdonságot előadták *Popper* Dávid a-dur Suite-jét. A gondokára és zongorára irt mű kiválik hangulatosságával és finom, ötletes kidolgozásával. A menuettel belőle a közönség zajos tapsira meg kellett, ismételni. A gondokarészt maga a szerző játszotta, persze mesteri módon, míg a *Bösendorfer* mellett egy nőrokon, *Brandeis* Kamilla ült, és igen csinosan zongorázott. A műsoron ezenkívül a kamarazeneirodalom két gyöngye szerepelt: *Haydn* g-dur és *Beethoven* h-dur vonósnégyese. A művésztársaság mind a kettőt szeretettel és ihlettel adta elő. A Royal-szálló díszterme ezuttal is telistele volt előkelő közönséggel. — Az estélyt néhány másodperczre két incidens zavarta meg. Épen a *Beethoven*-quartett incidensét játszották, amikor tompa zuhanás hallatszott a terem végéről. Egy fiatal ember ajult elő, de hamar kivitték az előcsarnokba, ahol pár pillanat múlva magához tért. Ugyancsak előjult egy mernök, ez azonban már minden feltűnés nélkül történt.

TUDOMÁNY és IRODALOM.

** **Az akadémia ülése.** Ma délután öt órakor az akadémia természettudományi osztálya ülésez. *Mihalkovics Géza*, *Lórentsey Imre*, *Liebermann* Leó és *Bíthó Béla* tartanak ezen az ülésen előadásokat. Az utóbbi háromnak a dolgozatait *Koch Antal* és *Than Károly* terjesztik elő.

** **Földrajzi társaság.** A földrajzi társaság jövő csütörtökön délután öt órakor ülést tart az akadémiaiban. Dr. *Lócsy Lajos* jelentést tesz *Cholnolly Jenő* újszai utazásáról és kivüle még dr. *Szántó Károly* és dr. *Kuzsinszky Bálint* tartanak szakszerű előadásokat.

** **A csecsemők táplálása.** Dr. *Bókay János*, egyetemi tanár, a közegészségi egyletben két népszerű előadást fog tartani a csecsemők mesterséges táplálásáról. Az első december elsején, a második 16-ikén lesz.

FŐVÁROS.

(Tanárok a polgármesternél.) A budapesti polgári iskolai tanárok ma üdvözölték Halmos János polgármestert tisztességére való megválasztása alkalmából. Vaszkó György volt a szószólójuk. A polgármester megköszönte a megemlékezést, s azt mondta, hogy a főváros tanügyi viszonyainak rendezését is egyik főcéljául tűzte ki.

A csata előtt.

Vasárnap a gyűlések napja. Aki érdeklődik a közügyek iránt, aki politikáért hevül, aki beszélni szeret, megjelenik a fórumon: agitál, politizál és kapacitál.

A főváros választó polgárai felhasználva a munkaszünet napját, a községi választások ügyében több városrészben különböző pártnyalatok szerint gyűléseket tartottak.

Tudósítónk ezekről a gyűlésekről itt alább sorra beszámolnak.

Az egyesült belvárosi párt ma délután 3 órakor gyűlt össze a IV. kerületi társaskör Kalap-utcai helyiségében.

A gyűlésen Kéchy István elnökölt; jegyzők voltak Krammer Károly és dr. Szadovszky József.

Polónyi Géza üdvözölte a választókat, majd kijelentette, hogy a voltaképeni ütközőpont a belváros választópolgársága közt az, hogy a községi életben a hatalmi érdekek és a pártpolitikai irányelvek szerint akarják csoportosítani a polgárságot. Nem kell megengedni, hogy ilyen elvekkkel és ily jelszavakkal menjen a polgárság a közeli küzdelemre. Az egyesült belvárosi párt — ugymond — nem ma keletkezett s a belváros rendezése is ennek és nem a kormánynak az érdeme. A választásoknál a győzelmet biztosra veszi és meg is kell mutatni, hogy a párt él és erős.

Pál Károly kereskedő a belvárosi kereskedőket ért sérelmekről beszélt, amelyek a piacok eltávolításával keletkeztek. Dr. Negrinyi György a választó polgárság indolenciáját ostromozta s fölhitte őket a küzdelemre.

Dr. Török Aurél a kormánypárt hívének vallja magát, nem is kíván újat hozni a kormánynál, de a város autonómiájából engedni nem akar, s miután úgy látja, hogy pártpolitikát a választóknak ez a csoportja nem üz, örömmel csatlakozik Polonyihoz és a győzelmet biztosra veszi.

Csonka Imre az iparosok érdekeinek megvédelméért várja. Némái Antal az ellenpárt működését veszi bírálal alá.

Ezután 21 tagu kijelölő bizottságot választottak és a közgyűlés folytatását a jövő szombatra halasztották.

Az erzsébetvárosi reformpárt vasárnap délutánra értekezletre hívta össze a kerületi iparos és kereskedő választóit. Az értekezletet **Alpár** Ignác nyitotta meg és üdvözölte a nagy számban összegyűlt közönséget; majd figyelmeztette őket, hogy nemcsakára összehívják a választók nagygyűlését, mely meg fogja választani a kandidáló bizottságot, ez pedig nyilvánosságra fogja hozni azok nevét, kiket a reformpárt a városi képviselőtestületbe kiküldeni óhaj, biztosítja a polgárságot, hogy ők a legnagyobb tehetségű embereket akarják beválasztani, kik a főváros polgáraiért legtöbbet tudnak tenni.

Utánna **Barta** László adta elő a párt programját, majd dr. Wallon indítványára köszönetet és bizalmat szavaztak a végrehajtóbizottságnak. Végül **Alpár** Ignác köszönetet mondva a megjelent polgároknak, tudatja, hogy a párt plakátjait legközelebb kiragasztják.

Az első kerületi „szabad-párt” is ma délután állapította meg a programját. Sürgeti a főváros gazdasági ügyeinek rendezését, és ipari, kereskedelmi és munkásügyek rendezését, a népoktatási, közegészségi kérdések megoldását és — a kerület kívánságainak teljesítését. Buda fejlődése ólom lábon jár, s ezen a bajon aligha segítenek a vígadó épületek, amelyre a főváros legutóbb tartott közgyűlése olyan nagy összeget szavazott meg. Mintha egyéb se hiányoznának Budán, csak éppen a vígadó. Az értekezleten a program kifejtése után megválasztották a kijelölő bizottságot.

A Józsefvárosi függetlenségi és 48-as polgárság ma elhatározta, hogy más párttal semmiféle egyezséget nem köt s nem párttaktikából dolgozik, hanem pusztán a kerület érdekeiért. A párt szervezésével és az ellenzéki frakciók működésének közös célra irányításával dr. Falussy Árpádot, Asbóth Jenőt, dr. Moczár Jenőt, Kusmos Sándort és Kovács Gyulát bízták meg.

A demokrata párt a demokrata körben délután 3 órakor értekezett. Megválasztották a gyűlésen az elnökség tagjai közé dr. Oláh Gusztávot, Rózer Jánost, Surányi Józsefet, Steiner Ferenczet, a jegy-

zők közé Kreuzer Lipótot, Epstein Vilmost, Stern Bernátot, Kelemen Gézát, a kijelölő bizottság elnökeivé pedig dr. Bácskai Albertet és dr. Vázsonyi Vilmost. Ezután még dr. Bán Zsigmond, Pollacsek Sándor, Kardhordó Árpád és Wilhelm Adolf kitalásra buzdították a pártot.

A kisiparosok külön szervezkednének. Ha tudnának. A Podmaniczky-utca egyik vendéglőjében tanácskoztak, de csak nagyon rövid ideig. Néhány szocialdemokrata is közülük keveredett s ha az elnök hamarosan fel nem oszlatja az értekezletet, aligha el nem verik egymást.

A nemzetközi szocialdemokrata párt sem hallgatja némán ezt a koncertet s ma délután beleszólt ez is. A vig-utcai tanyán tartotta értekezletét. A sok szónok közül **Kürschner** Jakab beszélt leghosszasabban. Fejtegette, hogy a pártnak okvetlenül be kell jutnia a főváros köztörvényhatóságába; ez azonban az általános választói jog nélkül nagyon bajos és így a főtörvényes érte kell, hogy irányuljon. A főváros képviselőtestülete pedig gondoskodik ingyenes nép- és polgári iskolai oktatásról, a körházi költség olcsóbbá tételéről, a világitásnak és a közúti vasutaknak városi kezelés alá vételéről, a gyárak, műhelyek tisztántartásáról, a túlzott lakásokból kitelepített nép városi épületekben való elhelyezéséről stb. A gyűlés végül abban állapodott meg, hogy minden adóemeléssel ellen tiltakozik. S ezt jól is teszi.

MINDENFÉLE.

Kincsek a porban. Az utcasöpítés nem tartozik éppen a legnépszerűbb foglalkozások közé s ha csak egészségügyi szempontból nem, statisztikát sem igen csináltak az eredményeiről. Pedig úgy tetszik, hogy érdemes rá. Mert a londoni hatóságunk éppen most kibocsátott statisztikai jelentése fölöttébb érdekes dolgokat árul el, hogy micsoda kincsek rejtőznek csak egy esztendőnek szeméterményében is. A londoni utcasöpítésből egybehordott szemét után a városnak nagyon csinos évi jövedelme volt, mert a seprők az utolsó tízenkét hónap alatt csak aranyban, ezüsthöz és rézben körülbelül 101.905 korona értékű bányászta ki az utcák porából. Napvilágra került azonkívül a szemétből 2688 korona értékű, chek, 38.900 korona bankjegy, 100.000 korona vasúti részvény, 68 női óra, 6 férfi óra, 212 gyűrű, 134 nyakék, 618 karkötő, 18.000 fotográfia, 98 láteső és 6 darab — hamis fogor. De egyéb jövedelem is kikerült még a porból, mert a hatóság körülbelül 12.800 korona áru ócska papírost, 950 korona áru ócska bőrt, 1895 korona áru törött üveget és 3340 korona áru rongyot adott el a szemétyűjteményéből.

Az alma és a fája. Német tudósok, akik egyáltalán mindennel foglalkoznak, tudományos alapra fektették azt a témát is, hogy mennyi idő alatt usznak el a híres amerikai milliók, s arra az eredményre jutottak, hogy a harmadik generációnál már a vasutkirályok milliói is régen eltűntek. Az ő hitük szerint tehát az alma nagyon is messze esik a fájától. A kedves német tudósok nagyon érdekes adatokkal is szolgálnak. Elmondják például, hogy ez a **Stewart** Sándor, akit kortársai posztókirálynak neveztek, alig husz esztendeje porlik, s ötvenhatvan millió dollárnyi vagyonát már elhordta a szél. Az első atlanti kábel építője, **Field** Cyrus, megépséggel nem várta be, hogy a harmadik generáció pusztítsa el az ő tízenöt millióját, hanem úgy élt, hogy koldusként kellett meghalnia. A leánya már masamód lett. **Garrett** J. W., a balti-moréi és ohioi vasutak elnöke, körülbelül huszonöt millió dollárt hagyott az örököseire. Ma a vagyon elszűnt és unokái napszámosok a kikötőben. Van azonban Amerikában két család, amely csuffá teszi a német tudósok teóriáját: az **Astor** és a **Vanderbilt**-család. Az Astorokból már a negyedik generáció dúsládkodik a milliókban, a Vanderbiltekből pedig a harmadik. S az ő millióik még egyre szaporodnak s például az Astor-családnak csak New-York területén is akkora birtoka van, mely több száz millió dollárt ér.

A czárné koronázási köpönyege. Párisból kapjuk ezt a kis történetet: A boulevardokon való barangolásomban csupa unalomból betétem egy vászrah-muzeumba. A katalógusban a 18. számról ezt olvastam: „A czár koronázása. A czárné az a köpeny látható, ami Aparotti műterméből került ki és ez alatt van betűkkel: „**Est a császári köpönyé 70,000 frankért vette meg a múzeum igazgatósága.**” Mivel sehohsem olvastam, hogy a czár olyan pénzvárban volna és már a feleségének a koronázási köpönyegét kell pénzre tennie és a kérdéses ruhadarabról is láttam, hogy az bizony

egy kissé fogyatékos, azért odafordultam a pénztáros kisasszonyhoz, hogy ez-e csakugyan a czárné köpenye. Eleinte határozottan állította a ruha valódiságát, de mikor bemutatkoztam, hogy én egy kiváncsi újságíró vagyok és az a szokásom, hogy a valódi tényállást szeretem kifürkészni, akkor a kisasszony egy kissé ötölt, hatolt és előadta, hogy a ruha a nevezett műteremben készült ugyan, de valamely okból nem küldték el. Igy szerezte meg az igazgató. Valószínűleg nem is 70,000 frankon! — Nagyon jól mulattam különben, mikor a közönség közé vegyülve, hallottam az általános csodálkozás kifejezését: nini, a czárné milyen hamar elköttyevtelte a koronázási köpönyegét. Mert ez volt az általános felfogás.

A gyermekesobából. Mariska a játékbolt kirkalata előtt:

— Látod mamám, én ezt a habát venném meg neked, ha te az én lányom volnál.

Pistukát leakarják fektetni, de előbb imádkoznia kell.

— Holnap itt lesz-e az istenke?

— Itt hál, miért?

— Akkor várnék holnapig az imádkozással.

A király konyhája.

Konyhaművészeti kiállítás nyílik meg a héten Bécsben s a kiállítás érdekességét fokozza majd, hogy részt vesz benne a király ő felsége udvartartásának konyhája is. Talán nem lesz érdektelen, ha ebből az alkalomból elmondunk egymást királyunk konyhájáról és életmódjáról.

A király mindennek az egyszerűség barátja. Meglátszik ez az udvari konyhán is, mely — eltekintve ünnepeles és rendkívüli alkalmaktól — éppen olyan ételeket szolgáltat a király asztalára, mint akármely jómódu polgárcsalád konyhája — csak éppen mindent a legfinomabban elkészítve. Érdekes, hogy míg a gazdagok, a mágnások asztalára bizonyos nagyzás kedvéért rendszeren franciaországi vagy olaszországi gyümölcs kerül, az udvari konyhának csakis akkor szabad gyümölcsöt külföldről hoztatnia, mikor megfelelő odahaza vásárolni már nem lehet. Áll ez a zöldségekre is. A pincékben az összes belföldi borfajok képviselve vannak, eltekintve attól, hogy a legfinomabb rajnai, spanyol és olasz borok meg pezsgők is kellő mennyiségben találhatók.

Leghívebb képet kapunk az udvari konyháról, ha megnézzük, mi kerül naponta a királyi asztalra. Királyunk a rendszeret és pontosságot mintaképe lévén, naponta öt órakor kel. Nemsokára fel is szolgálják a reggelit, egy csésze kávé és valami hideg lusneműt. Pontban tízenkét órakor a király villásreggeléhez ül, mely levesből és pecsenyéből áll. A diner délután három órakor van, és rendszeren hat fogás: leves, hal, két sült, és zöldség és dessort. Sörön kívül minden fogáshoz más és másféle hort adnak fel, végül pedig likőr következik. Ezeket mind felszolgálják ugyan, de királyunk mindig csak ugyanabból a borfajból iszik. Sört egy korsóval fogyaszt el, még pedig sötét münchenit. A diner-vel aztán be is fejezi ő felsége étkezését. Nem eszik és nem iszik többet, még akkor sem, ha színházba megy. Kilenczkor már mindig ágyban van.

Ez az életrendje télen. Nyáron azonban igen gyakran elmarad a villásreggeli és e helyett lefekvés előtt eszik ő felsége egy kis aludtejet, vagy savót, barna kenyérral. Amolyan igazi vacsorát nem ismer a király. Bőjtös napokban némiképen megváltozik a szokott rend, mert ilyenkor a király többedmagával étkezik. A bőjtöket rendkívül szigorúan megtartja és még a nagybőjt alatt sem eszik húst. Hal és tojásötletek kerülnek asztalára. A hal mellé rendszeren vajasburgonyt szolgáltatnak.

Ami a süteményeket illeti, a császármorzstól kezdve a konyhaművészet minden remeke asztalra kerül. Mondanunk sem kell azonban, hogy ez csak a rendes alkalmakkor van így. Mert a nagy udvari obédeken maga igazában remekel a konyha és arról a fejedelmi bőségről, amely ilyenkor megnyilatkozik, legtöbbet beszélhetnek, akik résztvettek ilyeneken. Mikor aztán fejedelmi vendégei vannak a királynak, a konyha egyszerűen azt az utasítást kapja, hogy a vendégek kedve és izlése szerint állítsa össze az étkek rendjét.

A RÓKAÚT

SUDERMANN HERMAN

REGÉNYE.

(3)

A házigazdája az ünnepi szekerét akarta ráerősítozni, s mikor aztán látta, hogy minden kérés-könyörgés haszontalan, nagy darabon elkísérte gyalog, s bucsuzáskor szentül megfogadta, hogy a vérszövetség, amelyre fogadkoztak, megmarad közöttük mindig az apák büncidaczára, meg hogy reá és a szomszédjaira számíthat, most és minden időkben...

Nem esett jól a szívének a jó akaratú vigasztalás, mint maró gúny csengett a fülében. Azt, ami „az apák bünciről” beleszövedött, azt a maga meggyalázásának érezte, olyan meggyalázásának, amelyet tűrnie kellett, szó nélkül elhallgatni, mert a megbélyegzés alól, mely apjáról maradt rá örökül, nem volt menekvés.

S ahogy elmélázott, sötétben elvonultak előtte a multnak képei mind.

Sohase szerette az apját. Durva, erőszkos ember volt, aki korbácsolta a parasztokat, akiknek a kaczagása és káromkodása egyaránt megremegtette a házat, aki a fiát se tartotta többre, mint a kutyáját, amely jó kedvében rágattatta a cipője sarkát, de amelyet a következő pillanatban dühösen felrugott. A vézna, apró emberke, sárga, széles csontú ábrázalával, koromfekete kecske szakállával, s apró szúrós szürke szemével róme volt már kicsi korában is. Az anyját nem ösmerte soha. Néhány évvel rá, hogy a világra hozta, megölte a hosszú sorvadás. A faluban ben úgy beszéltek, hogy az ura kizozta halálra, a nagy dühével és nagy szerelmével.

A sötét, magasan ívezett csarnokban, ahol a kópádlón a lépések olyan borzalmas visszhangot adnak, s ahol még kánikulában is vaczog az ember foga, ott lóg a képe utolsónak egy hosszú, kísértetes sorban. Egy vézna, összecsett asszonyka, keskeny, vértelen ajakkal, félig behunyt szemmel, mintha a bágyadság és bántortalanosság nyomná le a szemhéjait.

Akárhány órizetlen órában ott állott hajdan a fiu a kép előtt és vágyakodva várta, mikor emelkednek fel ezek a szempillák, hogy az ő fiatal, magányos életébe is essék az anyai szeretet egy sugára. De hiába kulcsolta össze a kezét forró imádságra, hiába várta könyben ázó szemmel, szívszorongó aggódással az életreklés pillanatát, fáradtan és álmosan, mint mindig, halálos nyugalomban nézett le rá a két szem, idegenszerű csillogással, miguem kétségbeesetten elrohant.

Az anyja arczépe mellett egy másik kép volt a falon, nem kevésbé érdekes, mint amaz. Csudaszép, fekete fürtös asszonyt ábrázolt, aki épen lóra akar szállni. Aranyzinóros, prémmel szegett vörösbársony dolmány van a bal vállán, a jobb kezében meg, amelyen keztyű van, lovagló korbácsot tart, olyan formán, mintha épen le akarna sühintani valami gonosztevőre. — Pokoli életkedv izzott és villogott ebben a szemben, amely bátran és parancsolóan nézett a messzeségbe, mintha azt várná, hogy mindenki, közel és távol, kénye-kedvére megadja magát.

Ilyen volt fiatal korában az öreg nagymama, aki pedig a fiatal ember gyermekkori emlékeiben pörölve és czivódva, mankóval, likőrös üvegekkel és tubákos pikszisekkel boszorkaszerűen kísértett. A ház halvézetévé lett, mert ő, aki lakodalma előtt ünnepezt szepség volt a szász-lengyel udvarnál, az apába a lengyeliség szeretetét már az anyatejél vitté bele, elannyira, hogy a német nevű, lovagrendű származásu nemesember, aki német vidéken is lakott, megtagadni kezdte német vérét, s egész lelkével a lengyelek halálra szánt ügyén csüngött. — Német leány volt ugyan, akivel oltár elé lépett, de arról már nem tudott lemondani, hogy első és egyetlen fiának lengyel nevet adjon, amelylyel ez szegény, ezekben a tulzott hazaszerető időkben, mint az öröklött bajjal szaladgálhatott a világban.

De mit tett még az ártatlan Boleszláv név, a mellett a határtalan meggyalázás mellett, amelyet az apja haraggal telt lengyelszeretetebe magán és egész nemzetségén elkövetett! Most már meghalt és a halottal ne pörösködjünk, gondolta magában annak az apának

a fia, de ugyanabban a pillanatban egész erejével nehezedett rá annak a nagy gyalázatnak a sulya, melyet magával cipelt, ahol állt és ahol járt, s amelytől nem szabadithatta meg a világ semmiféle hatalma. Panaszosan és váddal tehi emelte föl e két karját a kékes fényű, csillagos ég felé, mintha számadásra hívná az apja lelkét, mely valahol távol világokban rejtezködik.

Azután hirtelen lágyabb érzések fogták el. Leborult az árokszélre, a harmatos fűbe és a kezébe temette az arcát. Ugy érezte egy percig, hogy sirni tudna; de azért nem jött köny a szemébe. Nagyon sulyosan nehezedett a lelkére annak a sejtése, ami reá várakozik. Elgondolta, milyen szörnyen elvadultan és földultan találja meg néhány óra múlva azt a helyet, amely egykor a napos gyerekkor fényében fürödve feküdt előtte.

Mert neki is, a magányos anyátlan gyermeknek is süttött egyszer az ifjuság napja.

(Folytatása következik.)

A HIVATALOS LAPBÓL.

Kitüntetések. A király gróf *Waltersheimb* Rudolfot, a közös külügyminiszterium első osztályú főnökét, az első osztályú vaskoronarandéit, *Thill* Károly udvari tanácsost kincstárnokot pedig a saját kérelmére való nyugdíjaztatásának jóváhagyásával a Lipóttrend lovagkeresztjével tüntette ki.

A király adományai. Ö felsége a dursztini rom. kath. főiskolának kápolna építésre 200, a felsőtubnyai rom. kath. hitközségnek pedig a leégett templom tornya kijavítására 100 frtot adományozott.

Kinevezések. A király a főkamrási hivatalhoz, *Parsch* Károly kormánytanácsost az udvari tanácsosi cím és jelleg díjmentes adományozása mellett kincstárnokká, *Lumbe* Ferenc udvari fogalmazót valóságos udvari titkárrá, a pénzügyminiszter *Fink* Ernő pénzügyi fogalmazót a nagybecskereki pénzügyigazgatóság-hoz végleges minőségben pénzügyi segédtitkárrá, *Balogh* Béla számolmőrt a kassa pénzügyigazgatóság-hoz ideiglenes pénzügyi fogalmazóvá, *Hennel* József adótitkárát a dicső-szentmártoni királyi adóhivatalhoz ellenőrré, *Hügel* Gyula számgyakornokot a brassói pénzügyigazgatóság-hoz végleges minőségben számtiszté, *Scrobogna* József számgyakornokot a fümeci pénzügyigazgatóság-hoz ideiglenesen segély-díjas számgyakornokká, az igazságügyminiszterhez *Strasser* Ödön csendőr-számverő-örmsztet a zilahi járásbíró-sághoz irnokká, a vallás-és közoktatásügyi miniszter *Grósz* Samu polgári iskolai tanítót az alsó-lendvai állami polgári iskolához a XI. fizetési osztály 3-ik fokozatába segédtanítóvá, *Péter* Antal okleveles tanítót a görgegy-szentimrei állami elemi iskolához rendes tanítóvá, *Horváth* Mariska okleveles tanítónőt a gyöngyösi állami elemi iskolához rendes tanítónővé nevezte ki.

Ügyvédi kamarák. A kecskeméti ügyvédi kamara az elhalt *Sághy* Mihály kecskeméti ügyvéd irodája halaszthatatlan ügyeinek vezetésére gondnokul Szabó Márton kecskeméti ügyvédet, az elhunyt *Schenk* Emil ügyvéd irodája részére pedig gondnokul dr. Thury Kálmánt endelte ki.

Pályázatok. A lipótvári országos fegyintézetnél főleggyőri, a battonyai királyi járásbíró-ságnál albirói, a kismarki járásbíró-ságnál albirói, a beregszászi pénzügyigazgatóság-nál a XI. fizetési osztály III. fokozatába sorolt számtisztit, a veszprémi pénzügyigazgatóság-nál, segélydíjas gyakornokká, a budapesti dohányjövendéki központi igazgatóság-nál iroda-segéd-tisztit állás van üresedésben.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti értéktőzsde. A mai vasárnapi forgalomban csekély forgalom mellett szilárd irányzat uralkodott. Osztr. hitel. 354.80—355.40, magy. hitel. 387.50, osztr. magy. államvasut 386 frton költetett.

Jubiláris kiállítás. Jövő évben lesz ötven éve, hogy Károly Albert király Olaszországnak alkotmányát királyi levélben biztosította. Ebből az alkalomból az olasz kormány *Turinban nemzetközi kiállítást* rendez. A magyar kereskedelmi miniszter az olasz kormány-nal egyetértésben nagy sulyt vet arra, hogy *Magyarország is kellően légyen képviselve*, s ez okból a magyar kiállítókat kedvezményes szállítással részesítik. A kiállítás 1898. április 1-én nyílik meg s október végén nemzeti ünneppel zárják be. Jelentkezéseket a Magyar Kereskedelmi Muzzeumhoz kell intézni.

A házalási tilalom. A kereskedelmi miniszter Szolnok és Zilah városok által a házalás eltiltásáról szóló szabályrendeletet helybenhagyta. A miniszter — jegyzi meg tudósítónk — mindig állást foglalt a házaló-kereskedelem ellen. Nem helyesen teszi a kereskedelmi miniszter, ha a tilalom alól nem veszi ki a köny-

vekkel való házalást, mert többet árt vele a művelődés terjedésének, mint a mennyit használhat sovány budgetjével a kultuszminiszter.

Lisztkivitelünk Fiumén át. A magyar lisztkivitel tengerentuli piacokra a folyó évi aratás siralmas eredménye, illetve azóta, mióta a lisztárak a külföldön a belföldi magas gabonaárakkal megfelelő arányban nem állanak, nagy mértékben csökkent és még folyton hanyatlak. Így a Fiumén át október hóban elhajozott mennyiségek nemcsak a mult évi október havi, hanem még az előző folyó évi szeptember havi kiviteli mennyiséggel szemben is tetemes visszaesést mutatnak. Elhajoztatott ugyanis a mult hónapban a fumei kikötőből összesen 3,509 tonna liszt (ebből 2,542 tonna budapesti és 967 tonna vidéki állomásokról) az előző havi 5,285 tonnával szemben. Ami különösen Angliába való lisztkivitelünket illeti, volt az elhajozás mult év október hóban 7,623 tonna és az év eleje óta október hó végéig 44,095 tonna, a folyó évben pedig 37,710 tonna, Braziliába pedig szállított a mult évi október hóban 709 tonna és az év eleje óta tavaly 7,051 tonna, a folyó évben pedig csak 5,854 tonna magyar liszt.

Első Magyar Részvényserfőzde. E társaság ma tartotta közgyűlését *Pucher* József elnökletével. Az igazgatóság jelentése szerint a lefolyt év 303,978 frt 13 kr. tiszta nyereséggel zárult. A mult évi 12,278 frt 4 krajczárnyi áthozattal együtt 316,256 frt 17 kr. áll a közgyűlés rendelkezésére. Az igazgatóság azt az indítványát, hogy ezen összegből osztalékként 3000 darab részvény után 70 forintjával 210,000 forint osztassék ki, az igazgatóság és a hivatalnokok jutalmazására 54,716 frt 6 kr. fordíttassék, a hivatalnokok és alkalmazottak segítésére létesített külön tartalékalaphoz 25,000 frt csatoltassék, a fennmaradó 26,540 frt 11 kr. pedig új számlára vitessék át, elfogadta.

NYILTTÉR.

„OLYMPIA” magyar mulató

igazgató BORSODY VILMOS, Kerepesi-ut 63.
Nyitva reggel 5 óráig.
Ma és mindennap előadás, változatos műsorral. Elsőrangú magyar és külföldi művészek közreműködésével. *Franckl Mór, a világhírű színművelő és fellépő.*
Vasárnap délután 3 és fél órákor

nagy nép és gyermek-előadás
Feltérre tesszük helyünkkel: Gyermekjegy 20 kr. Kifutó étek és italokért, pontos kiszolgálásért kezeskedik
(132)
Szilárd Zsigmond, tulajdonos.

Fa-szakma!

E szakmában jártas és a vevőközönségnél jól bevezetett férfi bécsi, környékbéli előkelő czégek képviselőjét keresi. Ajánlatok *„Megbízható 130 N. H.”* jellege alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1897. november 21-én reggel 7 órákor.

Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet a legalsó szecint	Felhőzet	Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet a legalsó szecint	Felhőzet
Arvaváralja	73.1	3.4	8	Póla	73.0	7.0	0
Selmeczbánya	73.9	2.1	3	Lesina	71.4	14.0	0
N.-Szombat	75.1	6.3	0	Sarajjevo	75.6	7.0	4
Magyar-Ovár	78.0	7.6	8	Torino	74.1	5.8	0
O-Gyalla	74.6	2.2	4	Florenz	73.7	7.0	0
Budapest	74.0	4.8	1	Róma	72.3	8.7	4
Sopron	75.2	1.0	1	Nápoly	73.1	12.2	3
Hörény	74.1	0.4	1	Brindisi	67.6	13.5	4
Keszthely	75.6	7.8	2	Palermo	71.0	12.3	4
Zágráb	78.5	6.8	3	Malta	69.5	16.8	1
Fiume	78.6	7.9	0	Zürich	79.7	4.8	4
Cikvenica	72.1	12.0	0	Biarritz	76.4	11.4	4
Pancsova	74.6	4.8	0	Nizza	—	—	—
Zsombólya	73.2	4.0	1	Páris	80.0	7.0	0
Arad	74.2	1.5	1	Kopenhága	—	—	—
Szeged	73.3	4.8	1	Hamburg	73.5	8.4	4
Szolnok	74.0	4.2	0	Berlin	76.6	6.7	3
Eger	72.7	1.0	1	Christiansund	64.5	8.7	0
Débrezen	71.8	3.2	4	Stockholm	—	—	—
Kismark	72.1	2.8	2	Szent-Pétervár	50.3	4.4	4
Unghvár	72.5	0.8	4	Moszkva	41.9	0.8	4
Sátmár	73.5	1.7	4	Varsó	—	—	—
Nagy-Várad	73.8	1.8	4	Kiäv	56.3	8.6	4
Kolozsvár	71.8	2.8	3	Odessa	—	—	—
Nagy-Szeben	71.1	3.8	2	Szibéria	67.7	4.2	0
Bécs	75.8	8.6	2	Szóna	71.8	6.8	4
Salsburg	81.8	8.0	4	Konstantinápoly	67.9	9.0	4
Klagenfurt	78.8	0.9	1				

Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, 5 = eső, * = hó, ≈ = köd, ☄ = zivatar.

A légnyomás maximuma az Atlanti-tenger felől Nyugat-Európába vonult, a depresszió pedig Oroszország belsejébe húzódtól délkeleti irányban. A nyomási különbségek nagyok, az Alpesektől Oroszországig a barometér 780 mm.-ről 740 mm.-re csökkent.

Az időjárás európaszerte igen enyhe és Oroszország meg a skandináv félsziget kivételével mindenütt száraz.

Hazánkban élénkebb nyugati légáramlás támadt, csapadék nem volt, vagy csak cönycső mennyiségben az északioldali határmegyékben, a hőmérséklet jóval magasabb a normálisnál.

Északnyugati szelekkel derült, száraz és hűvösebb idő várható.

Felelős szerkesztő: Lipossey Ádám.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, hétfő, 1897. november 22-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A bilincs.

Számú 8 felvonásban. -- Irta: Hervieu P. Ford. Zempléni P. Gy.

Személyek:

Forgan Gyenes, Iréna Hegyesi, Valanton Holényi, Pauline Helvey L., Davernier Dezsbő

A hol mulatnak.

Vígjáték 1 felv. Irta Paillaron. Fordította Huszár Imre.

Személyek:

Frunner Ujházi, Bussac Forcsányi, Paul de Bussac Császár, Veret Zilahy, Cashijac Nádai B., Brunner báróné Csillag T., Bryasné K. Gerő L., Nunezno Szacsavajné

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Zárva.

VÁRSZÍNHÁZ.

Faust.

Nagy opera 5 felv. Zenéjét szerzte Gounod K. Szövegét Goethe utána Irták Barbier és Carré. Fordította Ormay F.

Személyek:

Faust Arányi, Mefistofeles Kornai, Valentin Várady, Wagner Ney B., Margit M. Rotter G., Siebel Payer M., Mártha Váent V.

Színházi műsorok a 8. oldalon.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szókimondó asszonyosság.

Számú 4 felvonásban. Irta Victorien Sardou. Fordították Fái és Makó.

Személyek:

Hübscher Blaha, Lefebvre Kiss, Fouché Solymosi, I. Napoleon Szirmai, Dépreaux Tollagi

VIGSZÍNHÁZ.

Coullisset ur!

Bohózat 3 felv. Irták: Ernest Blum és Raoul Toché. Fordította Mihály József.

Személyek:

Coullisset Hegedűs, St. Castel tábornok Mátrai, Gaston de Brionne Fenyvesi, Rosina Lánczy I., Lucien Tapolczai, Louise Kalmar P., D'Esparyilléné R. Rostagni, Alfredné Nikó L., Annette Dellé E.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A munka.

Dramai költemény 1 felvonásban. Irta: Szávay Gyula.

Személyek:

Péter Székely S., A felesége Szegedi I., A kis fiúk Fűredi B., Pál

Hannele.

Alomkép 2 szakaszban. -- Irta: Hauptmann Gerhardt. Fordította: Telekes Béla.

Személyek:

Hannele Somló E., Márta Szilassy R., Gotwald Molnár B., Wachler Székely S.

Börszékípar és ** Butorbörsajtolás KENDI A. BUDAPEST, IV., Károly-utca 2. (Eváng. Iskola-épület.) Állandó nagy készletek valódi börszék és karosszékben eddiginél sokkal olcsóbb árban. Vidékre is pontos kiszolgálás.

Prof. Nothnagel azt mondja: Két órában hat óráig, köszvény, zsáka és más hasonló rheumatikus fájdalmaknál a Gautheria-olajjal belsőleg a Gautheria-szusz kiállóság. Hatása feltétlenül biztos. Ára mindégycsak 1-1 forint. A Oocain pastillából néhány darab megcsinálja a garat- és gégehurut, köhögést és rekedtséget. Ára 1 doboznak 75 kr. Kapható Elzászi-szky Sándor-téri gyógyszerüzletben Bpestben.

Üdvös tanács. Köhögésnél, rekedtségnél, a torok és légzési szervek működési zavarainál Egger, biztos hatású Mellpasztillái veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadozoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásnak bizonyultak Egger szóda pasztillái. (1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszerüzletben. -- Fő- és szétküldési raktár Magyarországon; (27) „Nador”-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17.

Feltűnő ujdonság! Papír-író. Feltűnő ujdonság! Rövid idő alatt az egész világot meghódította! Amerikában iskolákban hivatalosan elrendelve, külföldön mindenütt a legnagyobb feltűnést kelti! A hegyezéshez többé kés nem szükséges, mert a papírlapokat közel levonható, mi által az író folyton hegyes marad! Őriási időmegtakarítás! Tiszta munka! Nem őrök soha! Tuzatja: fekete 72 kr., kék 96 kr., tóna 1 frt, piros 1 frt 20 kr. Csakis az összeg előzetes beküldése ellenében! Vizonteltársítások nagy engedelmény! Vezérképviselő: POLLÁK NÁNDOR, Budapest, V. Széchenyi-utca 8.

Specialista a sérvkötőkben. Kelt. Brüssel 1893. arany érem és díszokmányjal. KELETI-féle cs. és kir. szabadalm. sérvkötő, orvosi tekintélyek véleménye szerint a legkényelmesebb ezen nemben; nem csúszk, nem gyakorol kellemetlen nyomást és eltávolítja ezáltal a szerkezetéről fogja az eddigi sérvkötők hiányait. Ára: egyoldalu 6 frt, kétoldalu 12 frt. Gyárumban készítenek ezek kivül mellék, műkezek, müleges fűzők, egyonastartók, jár- és nyújtógépek, gummi görsekráncsnyak, valódi francia gummi különleges-égek eredeti csomagolásban stb. Megrendeléseket pontosan eszközzel: KELETI J. Kútszerelő és orvos sebészeti műszertár BUDAPESTEN. Főüzlet: IV., Koronaherceg-u. 17. Gyár: IV., Rostély-utca 15. sz. Nagy képes árjegyzék ingyen, zárt borítékban. (99)

65. kiadás az ÖNSEGÉLY gyakorlati tanácsadó mindazok számára, kik ifjúkori hallgatók következtében az lég és nem szervek betegségeiben szenvednek. Olvassa el mindenki, ki szorongó következményekben, in szorongásban az idegek felelősségében és emésztési zavarokban szenved, gazdag tartalmu tanításának évenkénti czekek köszönhetik teljes meggyőződésüket. Ára 1 frt. Kapható a Tiszta Áramú könyvkereskedésben Budapest, Muzsam-körút 3. sz. (126)

ELSŐ BIZTOSÍTÓ INTÉZET KATONAI SZOLGÁLAT ESETÉRE 6 os. és kir. fensége József főherceg védnöksége alatt. Biztosítási tőke: 27 millió korona. Fiu gyermekek legelőnyösebb ellátása katonai szolgálat költségének fedezése -- illetve a nagykorúság idejére. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál az. Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 1. sz. Ad 1231/1897. szám.

Belégzési Intézet ujonnan átalakítva és nagyobbítva, (72) Dr. ZIFFER E., gleichenbergi fürdőorvos vezetésével. 103. József-körút 10. szám. 734 Száz szétporlasztással külön fülkékben. Fenyőfű-belégzés és pneumatikuss kurák. Mell, gége, garat, orrbetegségek. Nyitva egész nap.

Árlejtési hirdetmény. A nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. miniszter ur 1897. évi október hó 2-án 48029. sz. a. kelti rendeletével a Dráva folyó Barcs-Dráva erdő pusztai partvédezet munkáihoz: 71,280 kéve rőzse, 71,280 drb. karónak, 9702 m³ kőhányási terméskőnek beszerzését engedélyezvén, ezen anyagok szállításának vállalati uton leendő biztosítására 1897. évi december hó 7-én délelőtt 10 órára az alólírt m. kir. folyammérnöki hivatal helyiségében zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni. Az ajánlatok, melyek külön a kő és külön a rőzsekévék és karók szállítására tehetőek és melyekhez az ajánlati összeg 5%-ának valamely m. kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló adóhivatali nyugta is csatolandó, az alólírt hivatalnál a fenti határidőig benyújtandók; mert később beérkezett ajánlatok nem fognak figyelembe vételni. Az ajánlatok benyújtására, valamint a szállításra vonatkozó egyéb feltételek az alólírt folyammérnöki hivatalnál a rendes hivatalos órák alatt tudhatók meg. Eszéken, 1897. évi november hó 1-én. (51) Magy. kir. folyammérnöki hivatal.

Sneidig egyenruhákat készít BLUM SÁNDOR BUDAPEST, csak: Váci-utca 12. sz.

HERZ REZSÓ női divat-kelmék raktára BUDAPEST, 1897 nov. hó Bécsi-u. 6. T. cz. Bátorodom Nagysád szives érdeklődését azon előnyökre felhívni, miket folyamatban levő OCCASIO-ELADÁSAIM nyujtanak. Nem e célra beszerzett pamutos árak, hanem a mostani évszak ujdonságai*) kerülnek KIVÉTELES ÁRAKON eladás alá; kitűnő minőségüket Nagysád is azonnal föl fogja ismerni. Kiváló Tisztelettel Herz Rezsó. Mintákat szivesen küldök bármintve. *) Női divat-kelmék és lyoni selymek. (43)

MAGYAR IPAR. PFÁHN KÁROLY és TÁRSAI, tükör-, kép-, dísz-keret, aranyozott eruy és aranylécz gyára. Dns választék képekben és tükrökben is. Raktár: Budapest, VII., Károly-körút 9. (109)

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	Vár Színház	M. kir. Operaház	Vig Színház	Nép Színház	Magyar Színház	Kisfaludy Színház
Kedd	Elektra	—	Alár	Madame sans Gène	Kukta-kisasszony	Gésák	—
Szerda	Constantin abbé	—	—	Ma Cousine	Kukta-kisasszony	Mama szeme Bányák	—
Csütörtök	Pont Biquet család	Borus szerelem	Bajazzók Piros cipő	Valéni nász	Kukta-kisasszony	Császár ezredese	—
Péntek	Tisztító tűz	—	—	Valéni nász	Tiszturak a zárdában	Titok	—
Szombat	Tisztító tűz	—	Bohéme	Valéni nász	Az ördög mátkája	Titok	—
Vasárnap d. u.	Szentivánéji álom	—	—	Valéni nász	Falu rossza	Hannele Mama szeme	—
Este	Tisztító tűz	Sevillai borbély	Hugonották	Coulisset ur	Tiszturak a zárdában.	Titok	—

„A magyar keztyű“

legjobb minőségben és legolcsóbb árban, azonfelül dús raktári raktok

gummikülönlegességek, sörváltók és betegápolási szerekekben, szolid árak mellett. Szétküldés titoktartás mellett.

POLATSCHÉK A. HUGÓ,
többszörösen kitüntetett keztyűgyáros és kútszerész,
BUDAPEST,
V. kerület, Marokkai-utca 4. szám.

BUTOROK

részletfizetésre (36)

legújtanosabb áron kaphatók,

Ehrentreu és Fudás Testvérekéknél

Budapest, VI., Teréz-körút 8.

Népszerű és opészági ital, betegségi orvoslására, egészség apólasára, főképpen véde, legújtanosabb leparlás után egyedül és kizárólag lé szilva és kapható a

Nagyvárad-Szöllősi Gőz-Sörgyárban

SÖR-COGNAC

legújtanosabb különlegesség

Pecze-Szöllősi (Nagyvárad mellett).

Ismét eladók jutalékban részesülnek

Képzeltető kerestetnek.

Mindenki,

a kijó minőségű és jól készített téli kabátot vagy öltönyt legolcsóbb **szabott áron** és pedig egy téli kabátot 13 frttól, egy öltönyt 12 frttól feljebb venni akar, kérjük látogassa meg az urt és fiúkat szakmában legnagyobb üzletet az „Angol szabóhoz”

Kohn Heilmann és Fiai,
Károly-körút 12. (11)

Csillogó karácsonyfa-disz,

alkalmi ajándéktárgyak, mikulások, korosolyák, ski és egyéb téli sportozzók, mulattató társasjátékok és tombolatárgyak, lakásfelszerelési cikkek és **új gyermekjátékok** stb. felől;

képes árjegyzéket

kiszámitva fizessen és bérmentve küld,

KERTÉSZ TÓDOR

Kristóf-tér.

A legjobb és legolcsóbb ásványviz

a szántói savanyúviz,

mely számos kitüntetésben részesült, legutóbb a kiállítási érmet kapta, megrendelhető a forrás kezelősnél, posta Hont-Szántó.

1 rekesz 25 palaczk 1-30 literes 4 frt — kr.
1 „ 25 „ 0-70 „ 3 „ 50 „
1 „ 50 „ 0-70 „ 6 „ 50 „

Ujra töltésnél, ha a palaczkok bérmentve vissza küldetnek, egy töltés öt krajczár; az ide-oda fuvarozás költségeivel együtt Szakálos állomáson feladva.

Schunda V. József

(12) cs. és kir. udvari
hangszergyáros, zeneműkiadó,
a pedálozimbalom
és az ujonnan javított tárogató feltalálója.
Budapest, Magyar-utca 18. sz.

A Magyar kir. Opera, Nemzeti Színház, Nép-színház, Vigszínház, Magyar Színház szállítója.

Kettős látszóvek

és színházi látszóvek az ünnepélyekre erős nagytással és nagy láttérrel, különböző kivitelben, nagyságban és árban. Salon-lorquetteket hosszú nyéllel ajánlnak (8)

Calderoni és Társa
Budapest, IV., Váci-utca 30.

Ajándéknak különösen alkalmas.

A HÁZTARTÁS

a magyar háziasszonyok egyetlen, kitünő és minden rendes háztartásban nélkülözhetetlen közlönye, mely újévkor már a IV. évfolyamába lép.

Szerkeszti: **Kürthy Emilné**

a legkiválóbb szakírók és az ország legtapasztaltabb gazdasszonyainak szíves közreműködése mellett.

A Háztartás főbb rovatai:

Ászálás. — Aquarium. — Aratás. — Baromfi-udvar. — Befőzés. — Bevásárlás. — Családi rovatok. — Cselédek. — Diskert. — Dival. — Disznóölés. — Fűdőlő. — Egészség. — Egyleti élet. — Ékszerék. — Előskamra. — Étlapok. — Ételek. (Levesek, levesbevalók, előételek, főzelékek, tésztások, mártások, halak, sülték, sütemények, torták, krémek, fagyaltok.) **Évenkénti ezernyi fő recept.** — Foltzár. — Fűdőszooba. — Fűtés és világítás. — Gondnokok. — Gyermekszoba. — Gyümölcsös. — Halászat. — Hálószoba. — Hasznos tudnivalók. — Házi ipar és művészet. — Házi szerek. — Házi vegytan. — Háztartás. — Humor. — Husvét. — Irány-cikkek. — Iróasztal. — Irodalom. — Italok. — Jótékonykodás. — Karácsony. — Kártékony állatok. — Kedvenceink. — Kenyérkészítés. — Képzőművészet. — Kertészet. — Kézimunka. — Konyha. — Konyhakert. — Konyhanyelvészet. — Lábbeli. — Lakás. — Lakomák. — Lovaink. — Maradékok felhasználása. — Méhes. — Mezőgazdaság. — Mosás és vasalás. — Nevelésügy. — A nők joga és munkaköre. — Nőkről a nőknek. — Népszokások. — Pecsétkészítés. — Pincze. — Rejtvények. — Selvemtenvéstés. — Sertésaink. — Sport. — Szabás és varrás. — Szappanfőzés. — Szarvasmarhák. — Szépirodalom. — Szépség ápolása. — Színészet. — Szobakerészet. — Szőlőművelés. — Társasélet. — Tejgazdaság. — Vidéki különlegességek. — Zene.

A Háztartás szépirodalmi részében érdekes regényfolytatásoka és elbeszélések közöl.

A Háztartás 16 oldalon, elegáns rózsaszínborítékban minden hó 1-én, 10-én és 20-án jelenik meg.

A Háztartás apró hirdetésait minden előfizető ingyen veheti igénybe. (87)

A HÁZTARTÁS előfizetési ára:

Egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt 50 kr.

A HÁZTARTÁS kiadóhivatala:

Budapest, VIII., József-utca 45.

Mutatószámokkal szívesen szolgál a kiadóhivatal!

A Háztartás díszes és tartalmas karácsonyi albumát a decemberben belépő új előfizetők is megkapják.

PICK ÉS WINTERSTEIN

gummi- és asbest-árak, szijak, tömitések, emelőgépek, olajak stb.
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 29.